

vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
Issued daily except Saturdays,
Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravniški prostor:
2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

10-YEAR XXXIII

Cena lista je \$6.00

Entered as second-class matter January 15, 1932, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., PONDELJEK, 30. JUNIJA (JUNE 30), 1941

Subscription \$6.00 Yearly

ŠTEV.—NUMBER 139

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Poveljnik finske armade začel "sveto" vojno proti Rusom

Topniški dvoboj zadivjal na 600 milj dolgi
fronti ob rusko-finski meji. Nemci obkrožili
sovjetsko armado pri Bialystoku in začeli
prodirati proti Moskvi. Uradno poročilo
trdi, da so Nemci razbili 4107 sovjetskih boj-
nih letal in 2233 tankov. Ruski letalci meče-
jo bombe na rumunsko in finska mesta. Hr-
vaška se izrekla za aktivno soudeležbo v vojni
proti sovjetom

Financi. 30. jun.—
Topniški dvoboj so zadivjali na
600 milj dolgi fronti na severu
rusko-finski meji. Feldmar-
šal Hermann, vrhovni povelj-
nik finske armade, je pozval
v "sveto" vojno proti Ru-
som. Poveljnik je izdal določ-
bo, da se vsi Fini prijavijo
za vojni službo.

Financi. 30. jun.—
Močne nemške vojaške kolone
so se pomicale naprej od
Bialystoka proti Moskvi. So-
vjetske armade so se umaknile
in se v baltičnem sektorju ni-
majo večje upornosti.

Financi. 30. jun.—
Uradna časopisna agentura DNB
poroča, da so nemške vojaške
kolone na severu rusko-finski
meji. Uradno poročilo trdi,
da so Nemci razbili 4107
sovjetskih bojnih letal in 2233
tankov.

Financi. 30. jun.—
Uradno poročilo trdi, da so
Nemci razbili 4107 sovjetskih
bojnih letal in 2233 tankov.
Ruski letalci mečejo bombe
na rumunsko in finska mesta.
Hrvaška se izrekla za aktivno
soudeležbo v vojni proti so-
vjetom.

Financi. 30. jun.—
Uradno poročilo trdi, da so
Nemci razbili 4107 sovjetskih
bojnih letal in 2233 tankov.
Ruski letalci mečejo bombe
na rumunsko in finska mesta.
Hrvaška se izrekla za aktivno
soudeležbo v vojni proti so-
vjetom.

Financi. 30. jun.—
Uradno poročilo trdi, da so
Nemci razbili 4107 sovjetskih
bojnih letal in 2233 tankov.
Ruski letalci mečejo bombe
na rumunsko in finska mesta.
Hrvaška se izrekla za aktivno
soudeležbo v vojni proti so-
vjetom.

Financi. 30. jun.—
Uradno poročilo trdi, da so
Nemci razbili 4107 sovjetskih
bojnih letal in 2233 tankov.
Ruski letalci mečejo bombe
na rumunsko in finska mesta.
Hrvaška se izrekla za aktivno
soudeležbo v vojni proti so-
vjetom.

Financi. 30. jun.—
Uradno poročilo trdi, da so
Nemci razbili 4107 sovjetskih
bojnih letal in 2233 tankov.
Ruski letalci mečejo bombe
na rumunsko in finska mesta.
Hrvaška se izrekla za aktivno
soudeležbo v vojni proti so-
vjetom.

Veščaki napovedu- jejo nemško zmago

Rusija bo zdrobljena
v treh mesecih

Washington, D. C., 28. jun.—
Ameriški vojaški veščaki pravi-
jo, da so popolnoma uverjeni, da
bo Nemčija zmagala v vojni s
sovjetsko Rusijo. Ruska oboro-
žena sila bo srta v treh mese-
cih. Svojo napoved so izrekli
na podlagi nemških poročil, da
je sovjetska letalska sila že do-
bila katastrofalne udarce. Brez
pomoči letalske sile se ruske če-
te ne bodo mogle upirati Hitler-
jevi vojni mašini. Nemci jih be-
do obkrožili in uničili.

Druge avtoritete vidijo mož-
nost nemške ali pa japonske o-
kupacije severne Sibirije; če se
bo to zgodilo, tedaj se bodo
Nemci ali pa Japonci približali
Alaski, ameriškemu teritoriju.
Očitno je, da Moskva sluti pri-
hajajoči sunek s strani Japonske,
čeprav je nedavno sklenila s njo
priateljsko in nenapadno po-
godbo. Mogoča sovjetska ar-
mada je zbrana v severni Sibi-
riji. Ta ukličuje najmanj 52
vojaških divizij. Japonska ima
v Mandžuriji enajst vojaških di-
vizij.

Ako bo Rusija srta v vojni
z Nemčijo, tedaj bodo sovjetski
režim nadomestile pokrajinske
vlade pod nacistično dominanco.
Zasega transsibirske železnice
pride kot naslednji korak.

Tokio, 28. jun.—List Vomi-
ri pravi, da je dobil poročila iz
zanesljivih virov, da je Archi-
bald C. Kerr, angleški poslanik
na Kitajskem, zagotovil Kai-
ševovo vlado, da bodo diskuzije
glede sklenitve vojaške zveze
med Kitajsko, Veliko Britanijo
in Ameriko uspešne.

Slučajna poročila je prej objavil
tokijski list Nichi Nichi, ki pa
so bila na splošno zanikana.

Slučajna poročila je prej objavil
tokijski list Nichi Nichi, ki pa
so bila na splošno zanikana.

Slučajna poročila je prej objavil
tokijski list Nichi Nichi, ki pa
so bila na splošno zanikana.

Domače vesti

Slovenski mornar na obisku

Chicago. — Branko Velkavrh,
prvi častnik na jugoslovanskem
tovornem parniku Predsednik
Kopajtič, je 27. junija obiskal
gl. urad SNPJ in uredništvo
Prosvete. Velkavrh, še mlad
mož, je doma iz Trbovelj, kjer
je bil njegov oče učitelj. Par-
nik, na katerem Velkavrh služi,
je bil zasežen po ameriški vladi
po padcu Jugoslavije in posadka
je tehnično v internaciji v Bal-
timoru, vendar posamezni mor-
narji lahko dobe dovoljenje za
obiske. Velkavrh je bilo do-
voljeno, da je obiskal svojega
znanca Pavla Bergerja in v Chi-
cagu se je mudil dva dni. On je
edini Slovenec na omenjeni lad-
ji. Vsi ostali mornarji so Hrvat-
je.

Deček utonil v Penni

Lloydell, Pa. — Dne 21. junija
je tukaj utonil — ko se je šel
prvič v svojem življenju kopat
— G. Kosober, star 10 let in član
mladinskega oddelka pri dru-
štvu 60 SNPJ. Rojen je bil v
Ameriki in tu zapuščal starše,
tri brate (z enim sta bila dvojčka)
in tri sestre, ki so vsi člani
SNPJ.

Avina nesreča v Waukeganu

Waukegan, Ill. — Pred dnevi
je avto podrl Margaret Setni-
kar, ko je hotela prečkati uli-
co. Pobita je bila na nogi in po
obrazu in odpeljali jo v bol-
nišnico.

Nov grob v Montani

Butte, Mont. — Zadnje dni je
tu umrla Ana Flajnik, stara 61
let, katere zapuščala štiri sinove
in štiri hčere.

Is Minnesota

Ely, Minn. — John in Ursula
Tomšič sta bila pred dnevi ob-
veščena o nagli smrti svoje hč-
ere Ane, omožene Hoffman, v
Washingtonu, D. C. Umrla je za
vnetjem slepiča in operacija ni
nič pomagala, ker je bilo pre-
pozno. Poleg staršev zapuščala
sedem bratov.

Čikaška vest

Chicago. — Margaret Ford,
edina hči Johna Olipa, člana gl.
gospodarskega oddelka SNPJ, je
zadnje dni dobila sina, SNPJ pa
novega člana. Čestitke!

Clevelandске vesti

Cleveland. — Dne 25. t. m. je
umrla Frances Svetonovica, roj.
Gornik, stara 62 let in vdova, do-
ma iz Ljubljane. V Ameriki je
bila 40 let in zapuščala sina in
štiri hčere. — Dalje je umrla po
tridnevni bolezni Frances An-
drasič, roj. Sterle, stara 33 let
in rojena v Clevelandu. Zapuščala
moža, dve hčeri, mater, brata in
dve sestr. — Nadalje je v bol-
nišnici umrla Louise Wider, roj.
Justin, stara 49 let in doma iz
Javorja nad Škofjo Loko. V A-
meriki je bila 30 let in tu zapu-
ščala moža in štiri otroke.

Posojilna oblast
farmake ustanove
raztegnjena

Washington, D. C., 28. jun.—
Nizja kongresna zbornica je
sprejela zakonski načrt, ki do-
loča raztegnitev posojilne obla-
ste Commodit Credit Corp., fe-
deralne ustanove za pomoč far-
marjem. Načrt je bil po spre-
jetju poslan senatu. Ta med
drugim določa zvišanje sklada
ustanove na \$2,650,000,000.

Bivši litvinski premier
osvobojen

Helsinki, Finska, 28. jun.—
Radijsko poročilo iz Kovna,
glavnega mesta Litve, pravi, da
je bil Augustinas Waldemaras,
bivši litvinski premier, izpuščen
iz ječe. Poleg njega je dobilo
svobodo več drugih političnih
jetnikov, katere je vrzel v ječo
bivši predsednik Antanas Sme-
tona. Slednji se nahaja v Zdr-
ženih državah.

PROTISOVJETSKE DEMONSTRACIJE V ŠPANJI

Zbiranje prostovoljcev
za boj proti Rusom

KRIZARSKA VOJNA
PROTI KOMUNIZMU

Madrid, Španija, 28. jun.—
Stranka falangistov (fašistov)
je naznanila rekrutiranje pro-
stovoljcev za boj proti sovjetski
Rusiji, ki se je zapletla v vojno
z nacistično Nemčijo. Naznanilo
je bilo objavljeno potem, ko je
Hitler pozval vse države, ki se
navdušujejo za postavitev "no-
vega reda" v Evropi, da to de-
jansko pokažejo z udeležbo v
borbi proti komunizmu.

Velike protisovjetske demon-
stracije se vrše v Madridu, Bar-
celoni, Valenciji in drugih špan-
skih mestih. Demonstrantje za-
htevajo direktno špansko inter-
vencijo na strani Nemčije proti
Rusiji.

Jose Luis de Arrese Magraz,
generalni tajnik falangistične
stranke, je pozval načelnike vseh
pokrajinskih grup svoje organi-
zacije, naj odpro urade za re-
krutiranje prostovoljcev. Ti naj
bi tvorili posebno legijo, ki naj
bi šla na fronte in se borila na
strani Nemcev proti Rusom.

Francova vlada še ni poveda-
la, ali se bo odzvala Hitlerjeve-
mu pozivu za vojaške čete.
Vzrok je opozicija s strani Veli-
ke Britanije in Amerike, ki sta
pomnilni španske fašiste, da bo-
do sledile represalije, če bo sto-
pila v tabor ošiča.

Zunanji minister Ramon Ser-
rano Suner in Felipe Jimenez
de Sandoval, načelnik diploma-
tičnega urada zunanjega mini-
strstva, sta izjavila, da se je že
na tisoče prostovoljcev pri-
javilo za boj proti ruskim boljšev-
ikom. Suner je izjavil, da je
uničenje sovjetske Rusije po-
trebno za bodočnost Evrope.

Rim, 28. jun.—Formiranje
ekspedicijske armade za boj
proti sovjetom je bilo naznanje-
no po italijanski vladi. Fašistič-
ni tisk je namignil, da bo tudi
Japonska, ki je povezana z oš-
ičem Rim-Berlin, kmalu stopila
v vojno.

Admiral Gino Ducci je dejal,
da bo Japonska skušala okupi-
rati drugo polovico otoka Saha-
lina, sovjetsko oporišče Petro-
pavlosk in polotok Kamčatka.

Paderewski, slavn
poljski pianist, umrl

New York, 30. jun.—Ignac
Jan Paderewski, svetovno znani
poljski pianist in patriot, je si-
noči umrl v tujkajšnjem hotelu
Buckingham. Pobrila ga je
pljučnica v starosti 80 let. Ne-
varno je zbolel zadnji petek. Pri-
njem, ko je umrl, so bili Anto-
nia Wilkonska, njegova sestra,
zdravnik Sylvian Starackack in
L. Kolopolska, njegov tajnik.
Paderewski je živel v omenje-
nem hotelu eno leto. On je bil
prvi premier svobodne poljske
države od januarja 1919 do de-
cembra istega leta.

Angleški poslanik
se vrnil v Moskvo

Moskva, 28. jun.—Stafford
Cripps, angleški poslanik, se je
sinoči vrnil v Moskvo iz Londo-
na z letalom. Z njim vred so
dospeli tudi člani ekonomske
misije in reprezentanti vseh
branž britanske oborožene sile. Ta-
koj po prihodu so odšli v urad
zunanjega komisarja Molotova.
Med člani misije so general
Mason — MacFarlane, admiral
Myles in letalski podmaršal A.
C. Collier.

Kopičenje mate- rialov v dominionih

London naznanil
dosego sporazuma

London, 28. jun.—Enoletna
produkcija živeža, volne, bomba-
že in drugega materiala bo na-
kopičena v skladiščih britskih
dominionov kot rezerva v smi-
slu pravkar sklenjenega dogovo-
ra z Veliko Britanijo. Vse blago,
nakopičeno v skladiščih, bo raz-
pečano v Evropi, ko bo vojna
končana.

Velika Britanija je že prevze-
la kontrolo nad previkom po-
trebnih v Avstraliji in Novi Ze-
landiji. Možnost je, da bo sli-
čen načrt uveljavljen v britskih
kolonijah v Južni Afriki. Do-
govor predvideva povečanje do-
voza konzerviranega mesa in
drugih živil iz dominionov v An-
glijo.

Ameriška vlada se je izrekla
za kooperacijo z britskimi do-
minionii. Parniki bodo vozili
meso iz Avstralije in Nove Ze-
landije v ameriške luke in iz teh
bo transportirano v Anglijo. Če
bo načrt izveden, bo Anglija
zvišala odmerke mesa.

Ameriški poslanik
obiskal Petaina

Francoska vlada še
ni pojasnila stališča

Vichy, Francija, 28. jun.—
Admiral William D. Leahy, a-
meriški poslanik, se je sinoči po-
novno ogledal v uradu premierja
Petaina, da izve, kakšno politiko
bo francoska vlada vodila z ozi-
rom na konflikt, ki je nastal
med sovjetsko Rusijo in naci-
stično Nemčijo. Leahy je že dva-
krat konferiral s Petainom, od-
kar je Hitler napadel Rusijo.

Protikomunistični blok se for-
мира okrog Nemčije. Poslanikov
razgovor s Petainom je bil izraz
zaskrbljenosti uradnih krogov v
Washingtonu glede vprašanja
uvrščanja evropskih držav kot
posledica vojne med Nemčijo in
Rusijo. Izgleda, da so simpa-
tije francoskega ljudstva razde-
ljene, čeprav Petainova vlada še
ni pojasnila svojega stališča.
Sovjetska Rusija ima mnogo
prijateljev v Franciji, ki pa mo-
rajo biti tihi iz bojnih pri-
možnosti nacističnih represalij.
Francija vzdržuje diplomatske
odnose s sovjeti in urad ru-
skega poslanstva ni zastražen.

Na drugi strani pa se kampa-
nja proti francoskim komuni-
stom nadaljuje. Policija upri-
zarja navale na komunistična
središča, kar dokazujejo poročila
v časopisu. Veliko število
oseb je bilo aretiranih v zadnjih
dneh v Marseillesu in drugih
mestih na območju komunistič-
nih aktivnosti.

Dva komunisti sta bila areti-
rana v Carcassoni, ker sta razi-
besila rdečo zastavo na cerkve-
nem stolpu, ko je Nemčija na-
povedala vojno Rusiji. Na ob-
ravnavi sta dobila dve leti zapo-
ra vsak. Policija v Beziersu je
aretirala 25 komunistov, ker so
razpečevali komunistične tisko-
vine.

Poslanik Leahy je konferiral
tudi z M. Bogomolovom, sovjets-
kim poslanikom v Vichyju.
Predmet razgovora ni bil objav-
ljen.

Mlekarški farmarji
zapretili s stavko

Utica, N. Y., 28. jun.—Unija
mlekarških farmarjev je zapre-
tila z ožičem stavke, če bodo
mlekarške firme odbile njihovo
zahtevo, prihodnji tork. Far-
marji zahtevajo tri dolarje za
sto funtov mleka, 15 centov več
kot zdaj prejemaajo.

UNIJA PREKLICA- LA STAVKO V LE- TALSKI TOVARNI

Strojniki izvojevali zvi-
šanje plače

KONTROLA PREMO-
GOVNE INDUSTRIJE

San Francisco, Cal., 28. jun.—
Federalni in državni posredo-
valci so naznanili sklenitev spo-
razuma med unijo CIO in Piper
Aircraft Co., ki izdeluje letala
za armado, nakar je unija pre-
klicala stavko. V stavki, ki se
je pričela 16. junija, je bilo za-
vojevalih dva tisoč delavcev.
Kompanija je pristala na zviša-
nje plače in druge zahteve.

Strojniki, člani unije CIO, so
odglasovali za vrnitev na delo.
Sledili so članom unije ADF, ki
so vodili dolgo stavko v tuka-
jnjih ladjedelnicah. Unija je iz-
vojevala zvišanje plače in druge
koncesije. Dogovor določa
plačo \$1.12 na uro ter plačo in
pol za čezurno delo.

Washington, D. C., 28. jun.—
Sidney Hillman, sodirektor u-
rada za produkcijo bojne opre-
me, je orisal načrt glede stabiliz-
acije dela v gradbeni industriji.
O tem se bodo vrtili razgo-
vorji med predstavniki stavčnih
unij ADF, federalnega urada in
reprezentanti vojnega in mor-
naričnega departmanta.

Voditelji stavčnih unij so že
prej zagotovili vlado, da so za
odpravo jurisdikcijskih sporov.
Pričuje se, da bodo sklenjeni
dogovori glede omejitve stavk
in sporov ter stabilizacije med
in zaposlitve.

Edward R. Stettinius, direk-
tor posebne divizije urada za
produkcijo bojne opre, je po
posvetovanju s predsednikom
Rooseveltom namignil, da bo
vladna kontrola nad premo-
govno industrijo raztegnjena. Usta-
novljen bo odbor, ki bo gledal,
da industrije, ki so udeležene v
produkciji orožja, streliva in
drugega bojnega materiala, dobe
dovolj premoga.

Trgovska mornarica
na vojni osnovi

Senator Bailey
predložil načrt

Washington, D. C., 28. jun.—
Senator Bailey, demokrat iz Se-
verne Karoline in načelnik trgo-
vanskega oddelka, je predložil
zakonski načrt, da se postavi tr-
govska mornarica na vojno
podlago. Sistem, ki je sedaj v
veljavi, ovira obrežno in preko-
ceansko plovbo, je dejal.

"To je vojna ekonomija na-
sproti normalni," je rekel sena-
tor v razgovoru z reporterji.
"Potrebni so totalni napori brez
totalitarizma. Vsi parniki mor-
ajo biti zaposleni. Amerika mora
zgraditi močno trgovsko mor-
narico in jo obdržati na višku."

Podaljšanje službe
v bojni mornarici

Washington, D. C., 28. jun.—
Mornarični departament je vpra-
šal kongres za oblast, da vsi mož-
je, ki so bili rekrutirani za služ-
bo v bojni mornarici, ostanejo
v njej, dokler bo trajalo izjem-
no stanje. Vprašanje je predložil
podadmiral C. W. Nimitz, načel-
nik biroja za plovbo. Ali se bo
načrt apliciral tudi na armado,
ni bilo pojasnjeno. Senator Hi-
ram W. Johnson, republikanec
iz Californije, je kritiziral na-
črt in ga označil za kršenje prave
posameznikov. Nimitz je od-
govoril, da ima senator najbrže
prav, toda Amerika mora stori-
ti ta korak v interesu varnosti.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LITRINA SLOVENSKE NARODNE

PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravstvena društva (inven Chicago) in Kanada \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti leta; za Chicago in Cincinatti \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta; za inženstvo \$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cincinatti \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Čena glasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nemarodnih članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (artikli, povesti, drame, pesni itd.) se vrnejo pošljitelju le v slučaju, če je priložil poštne.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Nahaj na vas, kar ima stik s listom

PROSVETA

2007-09 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v objavi na primer (June 30, 1941), poleg vsega imena na naslovni strani, da vam je a tem datumom postala naša. Ponovite jo pravilno, da se vam list ne ustavi.

Hitlerjev apel na katolike

Glavno leglo Hitlerjeve propagande v Berlinu, ki je desna roka Hitlerjeve morilne mašine, je izdalo apel na katoliške vernike vsega sveta, naj moralno podprejo ofenzivo nacističke Nemčije proti brezbožni in ateistični komunistični Rusiji, katera je "največja nevarnost za katolištvo in vse ostalo krščanstvo."

Odziv v katoliških deželah, ki so pod nacističkim "protektoratom," je bil seveda uradno avtomatičen in stoodstoten. Na primer v Slovačiji. Poročilo se glasi, da je slovaški "firar" Tiso, ki je obenem duhovnik, takoj oznanil "sveto vojno" zoper brezversko Rusijo in ponižno informiral Hitlerja, da slovaška armada je pripravljena na novo križarsko vojno za sveto vero...

Ogrska še ni protektorat, je pa takoj pretrgala stike z režimom v Moskvi in najbrže bo tam dovolj katoliških prostovoljcev, ki bodo ali na poziv svojih duhovnikov "križarili" na rusko fronto. Nekaj podobnega je lahko pričakovati tudi na Hrvaškem kljub nedavnemu strahu v Vatikanu, da "firar" Pavelić s svojo bando vred ni posebno naklonjen katoliški cerkvi. Pavelić je vsekakor toliko veren kolikor je Hitler, vzhle temu ima podporo večine hrvaške katoliške duhovščine doma in v Ameriki.

Razume se, da je Hitlerjev apel dobil dober odziv v Italiji in Španiji. Vatikan bo kajpada molčal, ampak italijanska fašistična duhovščina bo na svojo odgovornost navdušeno "križarila" za uničenje brezverske Rusije. Španski falangisti (fašisti), ki so danes na krmilu in kateri so tesno povezani z večino voditeljev katoliške cerkve v Španiji, so že dali velikemu krščanskemu križarju Hitlerju vso moralno oporo.

Precej odziva bo tudi v Ameriki, posebno v latinskih republikah, kjer je katoliški vpliv močan v politiki. V Združenih državah bodo "fathri" Coughlin, O'Brien, Curran itd. z bostonskim kardinalom O'Connellom vred na čelu križarske propagande, katera bo zdaj imela novo orožje za "šturmanje" predsednika Roosevelta, ki je objubil pomoč napadeni Rusiji.

Naj bodo limanice Hitlerjeve propagande še tako podle in prozorne, svet je še poln kalinov, ki mu drage volje nasedajo. Ali ni to zanimivo? Hitler ne more apelirati za katoliško podporo na katolike v zasledenih deželah, na primer v Belgiji, Franciji, Poljski, Češki in na Slovenskem; katoliška duhovščina, ki se tam kaj nahaja v koncentracijskih "kempah" in katera mora snajiti škornje gestapovcem, se danes zelo kladu drži glede "verske svobode", katero barbarski Hitler obeta Rusom in ostalemu svetu...

Vsaj v zasledenih deželah imajo verniki na dlani vse hinavstvo nacističkih razbojnikov. Na primer oni slovenski katoliki, ki so slišali nacističkega gestapovca, ko se je pred njimi bahal, da edini Bog v Nemčiji je danes Hitler — se bodo prekleto malo navdušili za Hitlerjevo "sveto vojno" zoper boljševiske brezverce! Saj imajo na dlani, da so naceti največji in najnesramnejši blufarji pod solncem.

Hitlerjev apel za verske simpatije pri njegovem napadu na Rusijo je res nesramnost prve vrste. Kajti v resnici je Hitlerju in njegovim klikarjem toliko za kakšno vero Rusov ali ne-vero Stalinovih klikarjev kolikor mu je za predlanski aneg. Nacističkim razbojnikom je za rusko pšenico, olje, rudo in drugo blago, kolikor ga je tam na razpolago, ne pa za kaj drugega; njim je za dominacijo Rusije, da jo bodo lahko izkoristili do kosti in mozga v svojem "novem redu" ne glede nato, kaj ruski kmet in delavec verujeta.

Dejstvo pa je, da je na svetu še mnogo, mnogo katoliških vernikov, ki verjamejo, da se Hitler v Rusiji bori za "sveto vero" in bodo pozdravljali njegovo klanje in uničevanje na ruskih poljanah.

Drugo dejstvo je, da se mnogo teh vernikov nahaja v deželah, kjer jim demokracija še vedno jamči versko svobodo — kjer še ni koncentracijskih taborišč za njihove katoliške voditelje — kjer še lahko tiskajo, kar hočejo in javno govorijo, kar mislijo.

Glasovi iz naselbin

Poročilo o bratu

Power Point, O.—Pred časom sem naletel na moža, ki je rekel, da je bil moj starejši brat John pri njem na hrani pred štiridesetimi leti v Seofieldu, Utah. Seveda sem bil presenečen. Dotični, čigar ime sem pozabil, je rekel, da živi v bližini Clevelanda na farmi. Izgledal je kot pravi slovenski poštenjak, pa sem ga poslušal. Jaz sem prejel zadnje pismo in v njem pet dolarjev od Johna v januarju 1900. Leta 1907 je prišel rojak J. D. na Glencoe, O., iz Wyominga. On mi je prvi povedal, da je John izgubil roko; sam mi ni nikdar pisal, da ga je zadela ta nesreča. John je šel peš na nočno delo in v bližini njegovega dela se je pripetila grozna eksplozija, v kateri je bilo mnogo rudarjev ubitih in Johnu je baje kos tračnice odbil roko. Odškodnine ni prejel nobene, državne kompenzacije takrat še ni bilo (so rekli, da preveč smrdi po socializmu), podpornih društev takrat je bilo še malo. Ko je John okrevljal, je bil "suh", pa sta mu on in neko drugi kupila konja in voz ter nekaj blaga, da je prodal od hiše do hiše. Šlo mu je dokaj dobro in vrnil jima je ves denar.

Ko je nekega dne šel na postajo po blago in privezal konja k drogu, ni bilo o njem več nobenega sledu. V bližini ob železniški progi je živelo več Mehičancev. Ker je bilo baš po plačilnem dnevu, je morda kdo mislil, da je imel vsoto denarja pri sebi.

To poročilo sem sprejel seveda z žalostjo, vendar pa sem dotičnemu možu hvala, da mi je stvar pojasnil. Morda bo zanimalo tudi katerega drugega Poljanca ali mojega sorodnika.

Kakor sem omenil že v tedniku dne 25. junija in kakor je že splošno znano, se bo dne 4. julija vršila velika proslava obhajskega dneva SNPJ v Girardu, Ohio. Pričakuje se velika udeležba iz vseh krajev te države. Večkratni dež je povzročil, da je narava res krásna, tako da bo še bolj prijetno na proslavi. Seveda pričakujemo mnogo članov in prijateljev tudi iz Penne in West Virginije. To proslavo prirejajo štiri obhajske federacije društev SNPJ. Ni treba omenjati, da bo v Girardu vsega dovolj za razvedrilo in zabavo. Na svidenje dne 4. julija v Avon parku!

Mat. Tušek.

Drobne vesti iz Oglebyja

Ogleby, Ill.—Z mozem sva prejela kartico od najine hčerke Christine, ki se mudi na počitnicah v Miamiju v Floridi, kamor se je 14. junija odpeljala z avtom iz Springfielda, Ill., kjer je uposlena v uradu Liquor Control Commission že pet let. Ona je članica tamkajšnjega društva 567 SNPJ. Piše, da bi rada videla, če bi bila z njo vsa naša družina in bi imela priliko videti prirodno krásoto in razne zanimive stvari v Floridi. Želimo ji srečno vrnitev.

Frances Kikel, tajnica društva 155 SNPJ, se nahaja v bolnišnici v Peoriji, Ill., kjer jo zdravi dr. H. E. Cooper. Ses. Kikel se je

hudo telesno poškodovala ko je pozimi padla na poledeneli ulici. Lokalni zdravniki je niso mogli ozdraviti. Antonija Šimenc, članica istega društva, se zdravi v bolnišnici St. Marys v La Sallu, Ill. John Rančigaj, član društva št. 95 SNPJ, je srečno prestal operacijo na slepiču in sedaj se zdravi doma. Vsem trem želimo hitrega okrevanja.

Vida M. Kernc, hčerka edinka Johna in Mary Kernc, ki je graduirala s srednje šole, pohaja državno univerzo v Champaignu, Ill., kjer ostane čez poletje.

Theresa Dušak, znana humoristka in dopisovalka Prosvete, A. S., A. M. in Zarje, se je zadnjih par let oprijela le Prosvete. To je prav, kajti pri Prosveti imamo dobre dopisovalce, kar mi bo tudi ona priznala. No, pa pustimo to. Theresa mi je zapušla, da namerava na obisk v Milwaukee in v Cleveland, ne vem pa, če bo prodajala kakšno "robo", kot ji priporoča Fabjan. Ampak milwauškim vdovam, ki so nas obiskale koncem maja, priporočam, naj pazijo, kajti če pride tja Tereza Dušakova, jim bo vse bečlarje in fante preplavalala, pa tudi clevelandski France naj se pripravijo. Ko bo videl prijazno in priključljivo damo, ki je dobro "pri sebi", vstopiti v njegovo polično, to bo Tereza Dušakova.

Pozdrav vsem čitateljem in delegatom dvanaeste konvencije SNPJ! Naš delegat je Joseph Goršek, namestnik pa John Kernc.

Christina Nadvesnik, 95.

Slavje SNPJ in drugo

Cleveland, O.—V Clevelandu se živahno pripravljamo za masni poset proslave obhajskega dneva SNPJ dne 4. julija v Girardu, Ohio. Vršil se v Avon parku na cesti 442. Tudi na zadnji federacijski seji se je razpravljalo o tej skupni turi. Naši Girardčani in tamkajšnje federacije se tudi marljivo pripravljajo za to slavje in mi upamo, da bodo imeli ogromno udeležbo.

Apeliramo na vse clevelandsko članstvo naše jednote, da se udeleži v velikem številu! Ta apel velja tudi našim članom pri društvu št. 53 SNPJ. Voznina na busu v oba kraja stane \$1.25. Razume se, da bo šlo mnogo članov in prijateljev s privatnimi avti.

Dne 22. junija je imela C. U. svoj letni zlet na prostorih federacije društev SNPJ. Udeležba je bila obilna in upamo, da tudi gmotni uspeh ni izostal, kar bo pomagalo vzdrževati to nam potrebno revijo Cankarjev Glasnik. Izmenjali smo nekaj misli, podelitali in nekateri so nabrali prispevke za C. C., drugi pa za Proletarca, kajti obe ti dve naši publikaciji sta vredni naše podpore. Ni pa posebno praktično, da se za obe hkrati pobira, ker ni tistega uspeha, nekateri pa ne marajo, da je kdo "vedno nad njimi" s kako kolektivno. Večkrat to povzroči jezo in nevoljo. Vsalet tega je priporočljivo, da se za ti dve naši publikaciji v bodoče ne pobira hkrati.

Harlan F. Stone, katerega je Roosevelt imenoval za načelnika vrhovnega sodišča.

Huda nesreča je zadela našega člana od društva 53 SNPJ Andreja Moleta. V nesreči mu je odrezalo obe nogi nad členom. Nesreča ga je doletela pri delu v delavnici NYCRR, kjer je delal že več let. Tistega dne je moral delati deset minut nadčas. Boss mu je rekel, naj gre po desko, ki jo je nesel čez tračnice, ne da bi opazil ko so premikali na tračnicah vozove. Pri tem ga zadelo in vrglo pod kolesje, da sta bili obe nogi na tračnicah. Štiri železniški vozovi so šli čez in odrezali Andreju obe nogi. Dobili so ga v kritičnem položaju skoro pol ure po nesreči, namreč potem, ker se ni vrnil. Bil je nezavesten in močno je krvavel. Nahaja se v luteranski bolnišnici. Zaradi komplikacij so mu odrezali noge pod kolonom, tako da so kolena do sedaj še ohranjena.

Naš nesrečni sobrat Mele se je pred dobrim mesecem poročil in je star 54 let. Kdor pozna Meleta, pač ve, da je bil vedno dober posetnik balinarskih prostorov v SDD, rad je balinal. On je mirnega značaja in rad podpira naše napredne kulturne ustanove ter delavska prizadevanja. Pred leti je bil delj časa član tukajšnjega soc. kluba. Društvo in prijatelji mu želijo skorajšnjo okrevanja in povratek med nas. Rojaki, pazite, da ste zavarovani pri SNPJ za slučaj nesreče in bolezni. Članstvo društva 53 SNPJ se naproša, da obišče našega br. Meleta v bolnišnici. Mi vsi sočustvujemo z njim v njegovi nesreči.

Klub 7 JSZ priredi velik piknik v nedeljo, dne 6. julija, na farmi SNPJ, klub 49 JSZ pa priredi svojega v nedeljo, dne 13. julija, na istih prostorih. Vse naše zavedno slovensko delavstvo je vabljeno, da se udeleži obeh prireditvev. Vsi se zavedamo naše delavske dolžnosti na pram tema dvema kluboma v Clevelandu, saj vemo, da sta dve trdnjavi vsega našega napredka med nami. Članstvo teh klubov je aktivno pri raznih kulturnih in ostalih delavskih ustanovah. Udeležite se!

Sedaj je na dnevnem redu debata vsled udara Hitlerjevih tolp v Rusijo. Vsi Stalinovi sopotniki so bili absolutno proti vsaki pomoči Angliji in pa proti

vojni sploh, kajti to je imperialistična vojna, so peli dan za dnem s svojimi pajdali. Seveda, sedaj so zavzeli novo linijo in uradno zahtevajo vso pomoč, da se stare hitlerijanska vojna mašina. Znano nam je, da je Stalin že skoro dve leti apiziral s Hitlerjem, kateri pa je za zavratno napadel 22. junija tako nepričakovano. In sedaj si stojita nasproti dva največja doublekroserja.

Človek ne želi groznega prelivanja krvi, ki ga mora prenašati rusko ljudstvo, ampak Jožetova taktika ni mogla prinesiti drugega. Kljuboval je demokracijam in pridno apizal barbarskega Hitlerja. Mi smo vedno obsojali diktatorje in njih početje, pa bil to Jože, Dolfe, Benito ali Franko. Zavedamo se, da ima delavstvo mnogo večje prilike za priporjenje pravic pod demokracijo, kajti pod diktaturami sploh nima nobenih pravic. Upajmo, da bo demokracija končno triumfirala nad barbarskim diktatorstvom vsepovsod!

J. F. Durn, 53.

Poročilo in zahvala

Detroit, Mich.—Dne 5. junija je po osem mesečni bolezni umrl moj mož Joseph Bozich, član društva 518 SNPJ. Pogreb se je vršil 8. junija iz SDD na pokopališče Woodmere pod vodstvom pogrebnišča E. C. Watka. Pokojni Bozich se je rodil 6. feb. 1886 v Sv. Križu pri Litiji na Dolenskem in je prišel v Detroit pred tridesetimi leti ter ves čas delal pri Fordu.

Naj omenim, da je bil pokojni Bozich soustanovitelj društva 121 SNPJ in SDD, pri katerem je bil član direktorija 17 let. Dalje je pomagal ustanoviti pevsko društvo Naprej in je bil član tudi društva 114 SSPZ.

Na tem mestu se iskreno zahvaljujem vsem za izraze sožalja, pomoč in naklonjenost, kar ste nam izkazali v urah žalosti. Posebna hvala sorodnikom, prijateljem in znancem ter sosedom za poklonitev krásnih rož, za rabo avtov, tako tudi društvu Naprej za žalostinke, članom društev 518, 677 in 564 SNPJ, društvu 114 SSPZ, Ladies' Auxiliary, SDD in SND ter vsem posameznikom. Pokojni zapušča poleg mene štiri hčere, Josephine Wurster, Helen, Betty in Virginijo, sinova Henryja in Edwarda, sestro Frances Hrvatin in dva vnuka, Johna in Henryja Wusterja.

Frances Bozich.

Slavje SNPJ v Benidu

Carlisle, Ill.—Kakor je bilo že parkrat naznanjeno v glasilu naše jednote, se vrši slavje jednotinega dneva in 10 letnice federacije društev SNPJ za centralni Illinois in Missouri, na petek, dne 4. julija, ki je praznik ameriške neodvisnosti, v Midway Gardensu, Benid, Ill.

Slavje se bo pričelo s sledečim programom: Otvoritveni govor bo podal podpisani, nakar bodo pozvani ustanovitelji federacije, ki so Anton Gričnik, Anton Stigl, John Rogl, Geo. Verich, John Homtz in Luis Mahkovtz, ki bodo na kratko povedali iz zgodovine federacije. Upamo, da bomo vodili našo federacijo naprej in da bomo stali skupaj tudi ob njeni 20 letnici.

Kot glavni govornik na tem slavlju nastopi predsednik SNPJ br. Vincent Cankar, ki bo razložil pomen naše jednote, njenih društev in federacij. Nato nastopi pevski zbor Zvon iz St. Louisa, Mo. Potem se razvije splošna zabava, ob 7. zvečer pa prične igrati godba za ples, in sicer Basso's Old Time Band.

Na razpolago bo obilo okrepčila v raznih oblikah, obilo zabave in razvedrila, tako da boste vsi zadovoljni. Manjkalo ne bo večmenovca in ne kranskih klobas, pa tudi pečena jagnjetina bo na razpolago. Torej na veselo svidenje 4. julija na našem velikem slavlju!

Louis Mahkovtz, predsednik.

SLOVENSKA NARODNA PODPORNJA JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveta za korist, ter posebno agitacijo svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nihakor pa ne iz propagande drugih podpornih organizacij. Vseka organizacija ima obhajajo svoje glasilce. Torej agitatorični dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj ne poškodujejo lista Prosvete.

Pismo iz Londona

(Izvirno poročilo Prosveti)

20. maja 1941
"Nekaj bomb je padlo v Vzhodni Angliji, napravile niso nobene škode." Dan za dan slišimo to naznanilo na radiju. Nič čudnega smo še mi — Londončani — radovedni, kaj v onih krajih, kjer padajo bombe skoro vsak dan. Povzhu pa je to tudi pokrajina in ob ki skoči vsakomur takoj na misel, ko zaslišimo besedo "invazija". Le malo potnikov si pri danes ogledat te kraje. Dežela je ravna ravnina, malo je zanimivosti za tujca. Ali kmetije so tukaj naokoli. Zitna polja in perutnine redijo. Reke, ki se iztekajo iz morja, so razčlenjene v široke delte; morskih zalivčkov se zajeda daleč ležečo in blatno obal. Tisoče otokov in plava po vodah teh rek ali morja: kdo je voda slana in kje je sladka, tako se temne prelivata druga v drugo.

Druga leta, da je bilo tukaj polno življenja. Kopanje, seveda. Razen tega pa jadranje. In večje jadralnice so se drenalje po teh vodah od pomladi do pozne jeseni. Prava vale so na obalah. Tako imenitni ti kraji kot na primer Cowes, tudi ne tako dragi, pa je družba tukaj bolj mlada, prijetna, so jadralce v narodni službi. Mladi ljudje so jih krmarili, so tudi v narodni službi: pri jakih večninoma. Vode tukaj so pa prava domačini polni vzhodovanja: "Kakšen vam je to bil pred vojno? Jadralce so se njale v tem zalivu. Prihajanje, odhajanje konca in kraja, to vam je bilo življenje!"

Kdor danes zaide v te kraje, bo našel mir kljub vsemu, kar slišimo na radiju, mačini že res pridejo vsako jutro z novo vestjo: večerjaj so mi pravili, da so bile tri plozije ponoči "strašno glasno, da se je vslo"; sinoči je bila ena bomba, ni mogla daleč, "je bilo preveč grozno." Jaz pa ne slišim teh vzhodno-anglijskih strahov, trdim, seveda, da jih ni. Mir je relativno. Londončani mislimo, da je izredno, če padejo dve ali tri bombe v bližini. Vajeni smo spati, dokler ni ta relativni tako absolutno skaljen, da vsa noč kar od grozote.

Ce bi ljudje imeli danes več časa in pr da se zanimajo za kuhinjske dobrote, bi v te kraje. Nakaznice in pomanjkanje mesa seveda strši po malih vaških trgov enako kakor po mestnih. Ali tukaj so ostrige: plitva, blatna obal je gojilce najboljših ostrig na svetu, imenitnih "nati". V mestu so bile ribe grozovito drage. Zd dim, da tudi ne tako dobre kakor tukaj, jih poceni naravnost od ribiča in so vsa sočne. Ne kakor v mestu, kjer so bile kolikokrat zmznjene in odtajane in spet njene, predno so priromale do štedilnika in pomladna zelenjava sveža z vrta je boljša, kakor če jo kupiš pri branjevju vrta: divja spinacea raste vsepovsod po vrta in je boljša kot vrtna.

Vse to so dobrote, ki ti jih nudi malo mesto na vzhodno-anglijski obali. Ali kljub temu mi zdi, da trpi na "inferiority complex". Ko niso zadovoljni, da niso bolj v prvi vojni kot bi si vsakdo mislil o mestu na no-anglijski obali. H koslu pride redno upokojeni major. On je med glavnimi organizacije: za obrambo prebivalstva zračnim napadom. Vedno je točen in v Včeraj pa je prišel pol ure prepozno razburjen. Srečal je nekoga, ki je pri neki požarni brambi. Kaj vsega ta moči vel! Major ga ni mogel nehati občudovati, glavno je bilo, da ga je major hotel prejeti za svoje malo mestce, da bi načeloval njegov dal majorju, da bi bila vsa njegova op dal majorju, da bi bila vsa njegova op

in skušnje vržene proč v tem kraju, ki imeli poštenega ognja, odkar pomnilo, tudi zlepa ne bodo imeli! Da je London jimi ognji edino zadosti dober za njegovo sobnost! Major je bil ponizan in razlajal skoraj ni mogel kositi.

Kako pa je zares z bombami na tej Menda je res, da se zgodi, da skoraj vedno padejo ena ali dve bombi v blato ali na Ali nič hudega ne napravijo, zato je vredno omembe. Samo enkrat je bilo da v tem malem mestecu. To je bilo na delikega zračnega napada na mesto. Bilo dnevi, ne ponoči, kot so vsi drugi veliki ni napadi. Zrakoplov je priletel od morja. Samo eden zrakoplov je bil, priletel je, samo eno bombo — nad mestom se zaobrnil ter odletel nazaj proti morju. ba je zadela vrsto lesenih koč. Tri so šle. V trenutku so bile na mestu vse zacije: ARP, prva pomoč, ambulanca, gasci. Vsakdo je vedel, da je bila ena (Dalje na 3. strani)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 30. junija 1921)

Domače vesti. V Bentleyville, Pa. je panju utonil 25-letni Jos. Mikul iz Bost Primorskem, član SNPJ.

Delavske vesti. Trimesečna stavka rud v Angliji je bila končana s delno zmago.

Inosematvo. Italijanska zbornica je glasila Giolittijevo vlado.

Sovjetska Rusija. Ameriški senator je odpotoval v Rusijo.

Slika kaže oddelček kavalarije pri prehodu čez jezero Chickamauga, Tennessee, s svo vojaško opremo.

=====

